МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА ПРОГРАМИ РОБОТИ МОЛОДШОЇ ГРУПИ СТУДІЇ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

ПЕРЕДМОВА ДО ПУБЛІКАЦІЇ

Ця програма була написана автором цих рядків у далекому 1991 році, як результат багаторічної роботи з дітьми в галузі образотворчого мистецтва. Думаю, що вона не втратила своєї актуальності й у наш час.

Творчість маленьких дітей – це таке диво, яке важко переоцінити. Безпосередність дитячого мистецтва дорослому художнику недоступна. Дорослий, за всього бажання, не зможе намалювати так, як дитина - завжди буде помітна рука дорослого!

Цінуйте дитячу творчість. Не можна дорослому своєю рукою щось виправляти, малювати у дитячій роботі. Не можна давати дітям малювати з картинок. Але, на жаль, у наш час дуже багато викладачів це практикують. Тому що простіше дати всім дітям малювати однакову картинку, ніж розвивати в кожній дитині індивідуальність, творчість та талант! А тому, хто багато змалював з картинок, важко навчитися малювати з натури і з уяви…

Хочеться сподіватися, що ця моя методичка комусь допоможе у непростій педагогічній роботі.

Тарасенко Наталія
2023 р.

© Тарасенко Наталія

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
ПРОГРАМИ РОБОТИ МОЛОДШОЇ ГРУПИ
СТУДІЇ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА
І рік НАВЧАННЯ

Керівник студії образотворчого мистецтва Будинку дитячої творчості м. Дніпропетровська ТАРАСЕНКО Н.А.

- 1991 рік -

Ця програма написана на основі досвіду роботи з 5-8-річними дітьми протягом багатьох років. Процес сприйняття навколишнього світу та його творче відображення у малюків значно відрізняється від аналогічних процесів у дітей середнього та старшого віку. Наприклад, маленькі діти у своїх малюнках зображують простір двомірним, предмети плоскі. Закони перспективи та світлотіні вони ще не можуть зрозуміти. Тож не потрібно від них це вимагати. Завдання стоять перед ними інші. А саме – колір та композиція. Діти чудово відчувають колір та сміливо компонують предмети та кольорові плями на площині аркуша. Діти емоційні. І свої почуття, настрої передають у малюнках. Діти спостережливі. Портрети, які вони малюють, вражають не так зовнішньою, як внутрішньою подібністю з оригіналом.

Отже, колір, композиція, впевнена лінія, настрій у картині, фантазія, спостережливість — ті якості, які потрібно розвивати в дітях на заняттях в студії.

На першому занятті діти виконують роботу, що характеризує їх рівень естетичного розвитку.

Виконується композиція на вільну тему в будь-якій техніці без втручання педагога.

У своїй роботі я керувалася рекомендаціями таких чудових педагогів-художників, як Б. Неменський, В. Полуніна, С. Левін, В. Курчевський та ін.

Програма апробована на практиці протягом кількох років.

ЖИВОПИС

На заняттях з живопису діти мають навчитися відчувати колір, зрозуміти різницю між забарвленням і кольором предмета, створювати гармонійні поєднання кольорів. Для живопису найкраще підійдуть гуаш або темпера. Тому що вони криють, і все, що написане не так, можна виправити. У техніці акварелі дітям працювати важче. Акварель вимагає певною мірою віртуозності.

1. Змішування фарб –
отримання помаранчевого, фіолетового, коричневого, зеленого та інших кольорів.

2. Смугасті килимки.
Аркуш паперу зафарбовується смужками різних кольорів у спектральному порядку та у вільних поєднаннях.

© Тарасенко Наталія

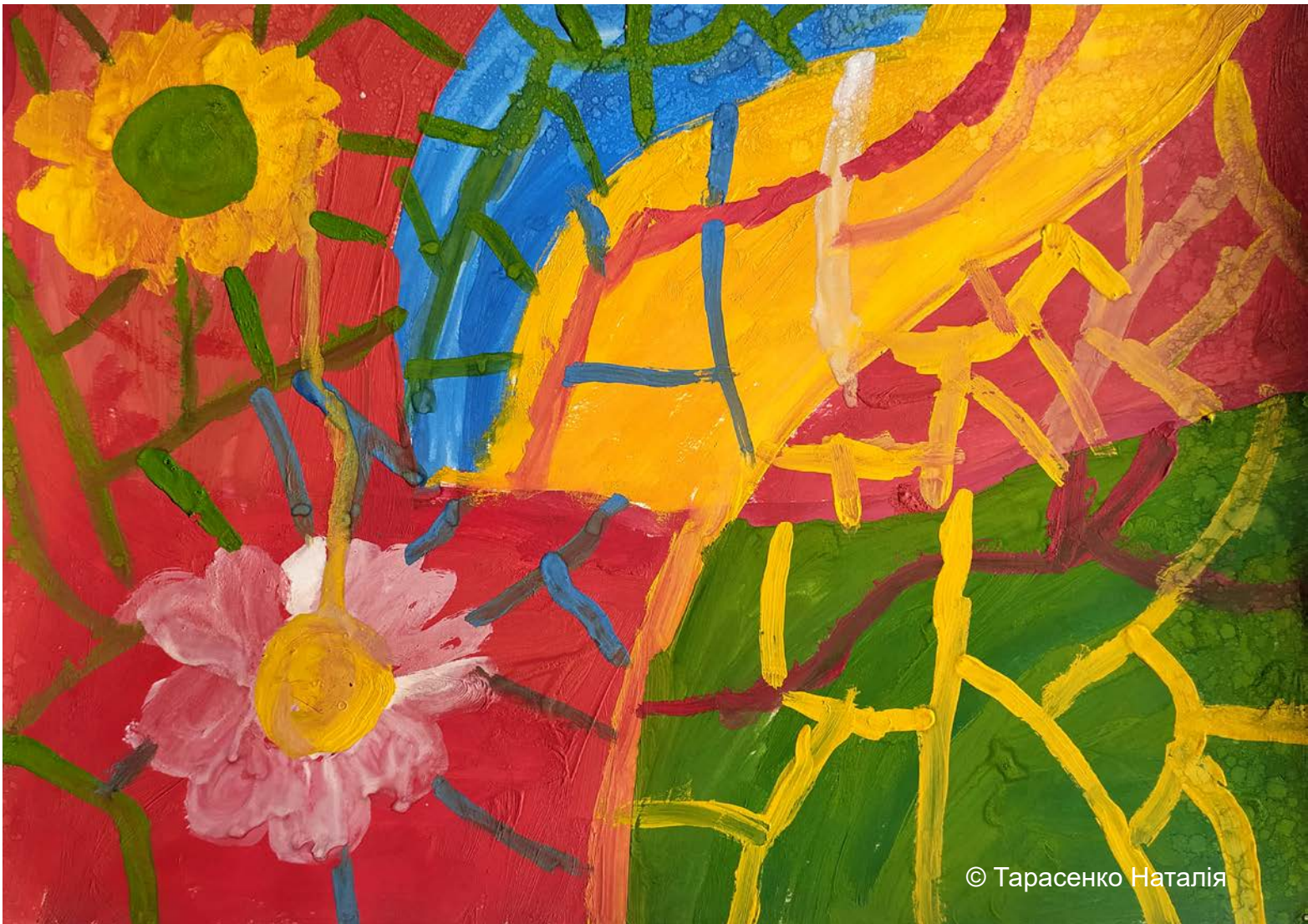
© Тарасенко Наталія

3. Змішування фарб із білилами.

Отримання відмінних за світлотою відтінків різних кольорів. Уявлення про контраст, нюанс. Виконання «смугастого килимка», де кожен колір у смужці розбивається на відтінки від насиченого до світлого.

4. Теплі та холодні кольори.

Виконання декоративної композиції в теплій і холодній гамі. Такі декоративні композиції ми умовно називаємо «килимком».

Це може бути просто поєднання різних кольорових плям, або найпростіший орнамент. Виконується відразу пензлем або, якщо дитина не наважується, можливе легке попереднє олівцеве промальовування. Основні вимоги: компонування на аркуші (має працювати вся поверхня аркуша), кольорова гама.

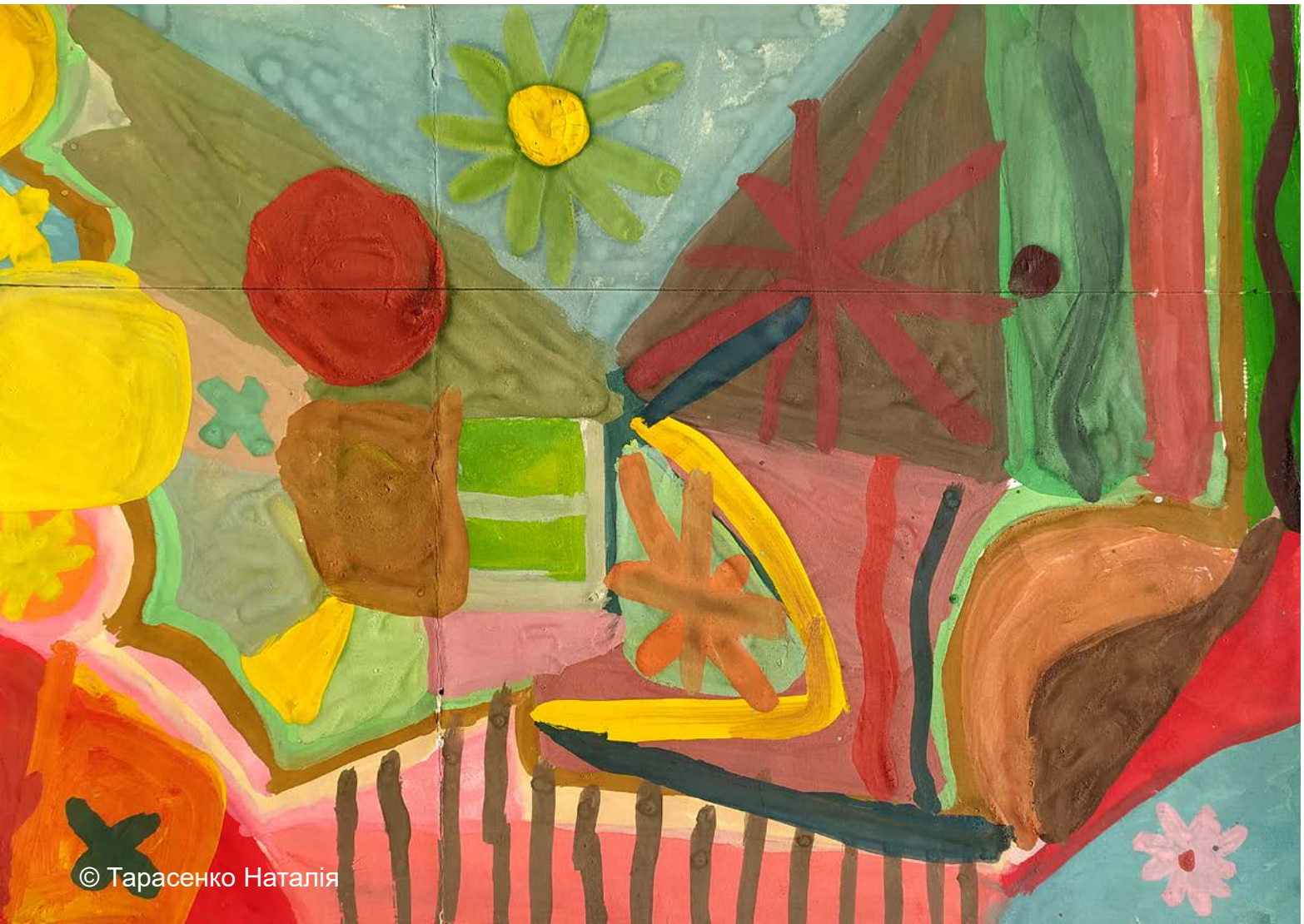

© Тарасенко Наталія

5. Метелик.

Показати дітям фотографії метеликів та запропонувати намалювати казкового метелика, не такого, як на фото, а свого.

Прошу звернути увагу на такий важливий момент. Дітям потрібно показувати не малюнки, не якісь стилізовані зображення, а фотографії. Дати змогу уважно розглянути. А потім фотографії забираються і діти працюють з пам'яті, з уяви. Так розвивається творчий потенціал дитини, її пам'ять, фантазія.

Змальовувати з фотографій і малюнків дітям дуже шкідливо. Дитина починає сліпо копіювати готові лінії, форми. В результаті їй дуже важко буде працювати і з уяви, і з натури.

Про роботу з натури ми поговоримо трохи згодом.

© Тарасенко Наталія

© Тарасенко Наталія

6. Композиція у холодній гамі «Замок Снігової Королеви», «Сніжинки», «Морозні візерунки».

Перед початком роботи згадуємо казку «Снігова королева». Фрагмент із описом замку потрібно прочитати або докладно переказати. Перегляд архітектури. Перегляд фотографій сніжинок, морозних візерунків.

© Тарасенко Наталія

© Тарасенко Наталія

7. Композиція в теплій гамі «Жар-Птиця», «Золота осінь», «Осіннє листя та квіти».

Згадуємо казки, в яких розповідається про Жар-Птицю. Переглядаємо фотографії павичів та інших екзотичних птахів. Дивимося осінні пейзажі, фотографії осіннього листя та квітів.

© Тарасенко Наталія

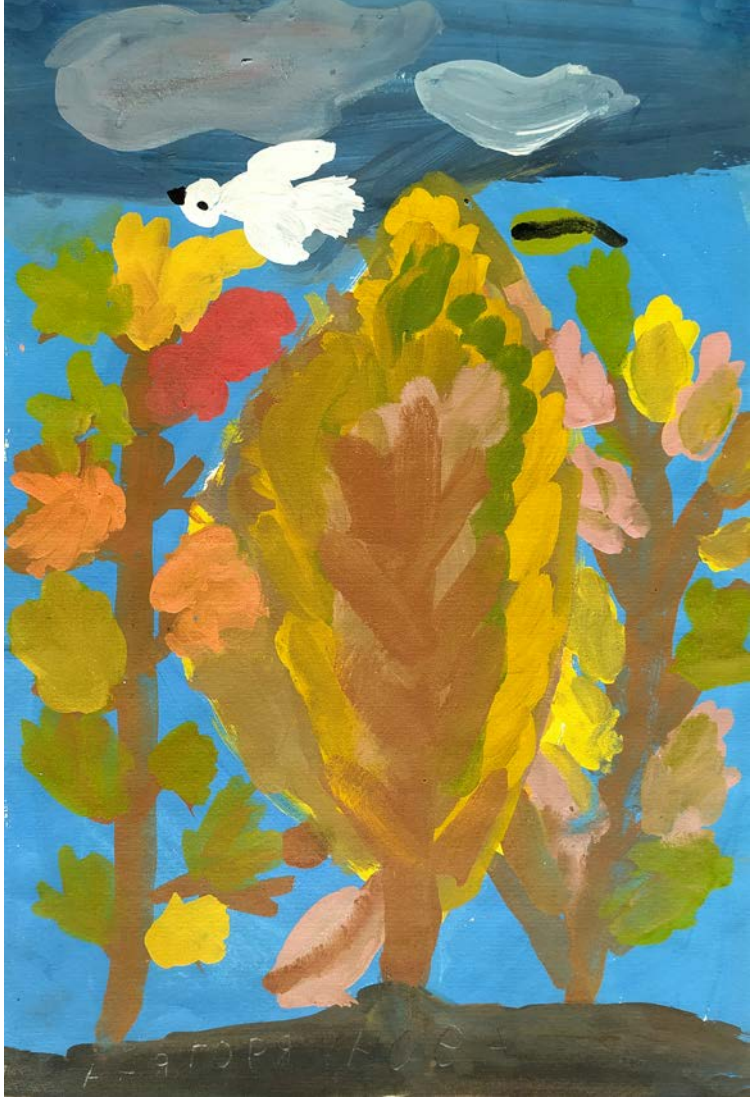

© Тарасенко Наталія

8. «Фантастичні звірі, птахи та квіти».

Діти знайомляться з роботами М. Примаченко, обговорюють їх, потім починають вигадувати своїх «небачених звірів».

Знайомство з народним декоративним мистецтвом: Петриківський розпис.

© Тарасенко Наталія

© Тарасенко Наталія

9. Портрети людей з натури.

Виконати кілька портретів з натури (можна запросити позувати батьків).

Робота з натури у маленьких дітей має свої особливості. Вони зображують двовимірний простір із плоскими предметами. І не треба пояснювати їм закони перспективи та світлотіні – вони не зможуть їх зрозуміти. Перед ними стоять інші задачі – композиція та колір. Діти дуже спостережливі. У портретах вони вміють передавати внутрішню схожість із оригіналом, його характер та емоції.

© Тарасенко Наталія

© Тарасенко Наталія

10. Настрій у картині

Намалювати веселу та сумну картини. Розглянути, як різні поєднання кольорів впливають на настрій. Намалювати сонячний та дощовий день.

© Тарасенко Наталія

11. Маски

Перегляд альбому з африканськими масками. Виконання ескізу маски.

© Тарасенко Наталія

12. Характер у портреті

Намалювати двох героїв казок із протилежними характерами (наприклад, Баба Яга та Добра Фея, Кіт Базіліо та Кіт у Чоботях).

© Тарасенко Наталія

© Тарасенко Наталія

13. Серія ілюстрацій до казки

Прочитати чи розповісти дітям казку. Визначити коли і де відбувається дія казки, показати які костюми могли б носити герої казки, у яких будинках вони могли б жити. Якщо у казці є тварини, треба показати фотографії цих тварин.

Казка розбивається на кілька епізодів і діти послідовно виконують малюнки до цих епізодів.

Нижче наводяться приблизні плани виконання ілюстрацій до казок «Гуси-лебеді» та «Кіт у Чоботях».

ГУСИ-ЛЕБЕДІ

1. Портрети братика та сестрички.
2. Портрет Баби-Яги.
3. Гуси-лебеді забрали братика.
4. У хатинці у Баби-Яги.
5. Погоня біля річки.
6. Біля яблуньки.
7. Біля пічки.
8. Щасливий кінець.

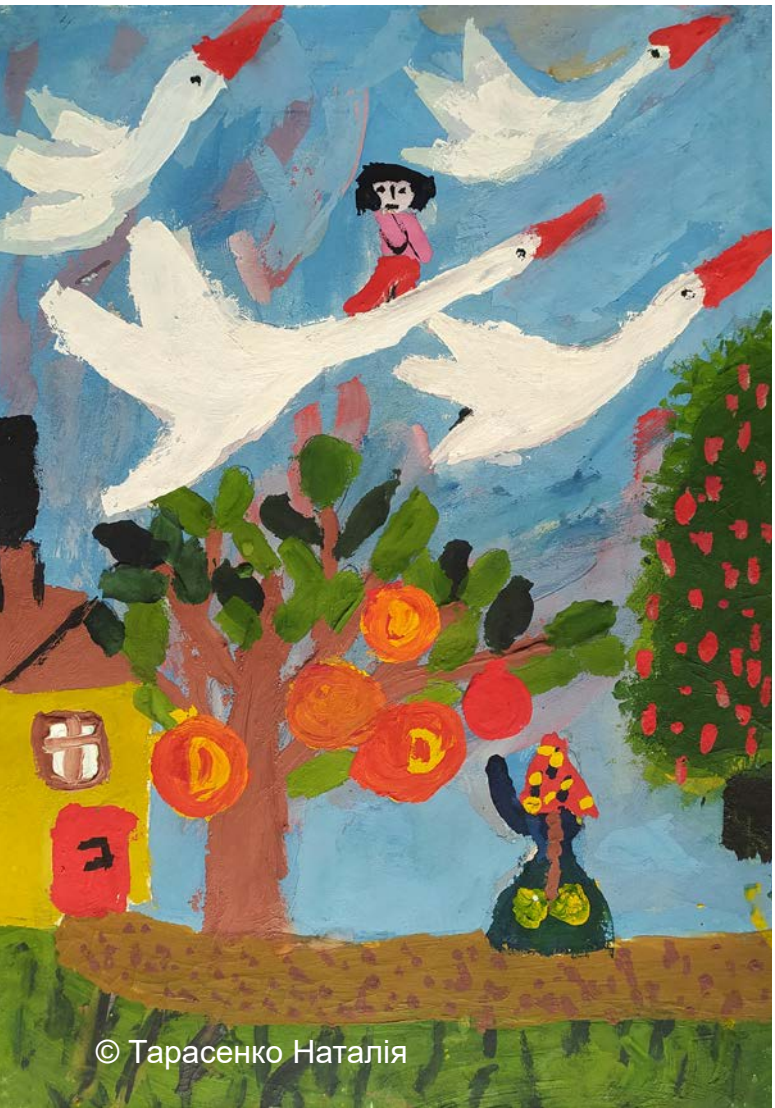

© Тарасенко Наталія

© Тарасенко Наталія

КІТ У ЧОБОТЯХ

1. Кіт та господар.
2. Кіт на полюванні.
3. Кіт у короля.
4. Прогулянка короля берегом річки і тонучий маркіз де Карабас.
5. Замок людожера.
6. Кіт і людожер.
7. Весілля у палаці.

Можна за цими малюнками відзняти діафільм або влаштувати виставку, розташувавши всі малюнки послідовно.

© Тарасенко Наталія

© Тарасенко Наталія

14. Натюрморт

Від малюків не потрібно вимагати точної побудови натури, виконання різних правил. Вони малюють натюрморт вільно як бачать. Єдина вимога – натюрморт має бути добре скомпонований та вирішений за кольором.

Предмети для натюрморту краще вибирати нескладної форми без будь-яких химерних елементів. Посуд, фрукти, овочі, предмети народної творчості, народна іграшка. Можна дати дітям завдання принести з дому свої улюблені іграшки, а потім їх малювати.

© Тарасенко Наталія

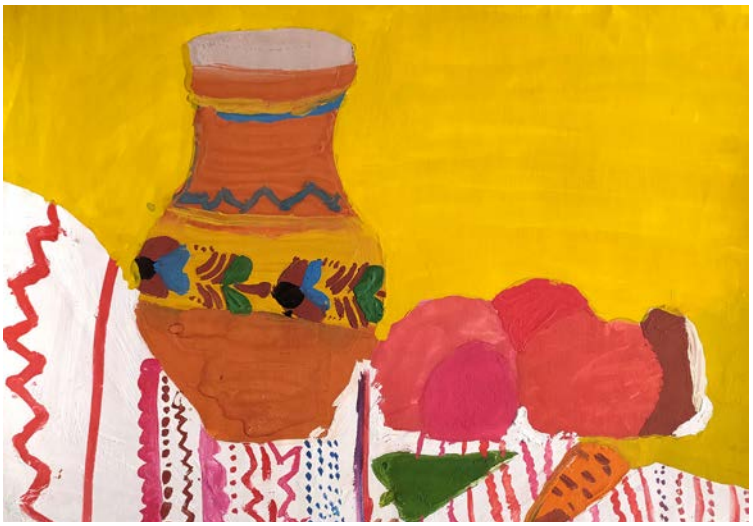

© Тарасенко Наталія

МАЛЮНОК

На заняттях з малюнку діти тренують своє око та руку. Дитина має намагатися проводити точні впевнені лінії. Тому малювати краще фломастером – лінія не стирається. Малюнки, зазвичай, лінійні. У другій половині навчального року можна спробувати штрихувати.

1. Лінії, кружечки. Мереживо

Лінії вертикальні, горизонтальні, похилі, кружечки, ромбики і т.д. Разом із дітьми із найпростіших геометричних фігур скласти візерунки. Наприклад: кругла та прямокутна серветки.

На наступному занятті показати дітям різні мережива, серветки та дати завдання самостійно придумати та намалювати мереживні серветки – круглу та прямокутну.

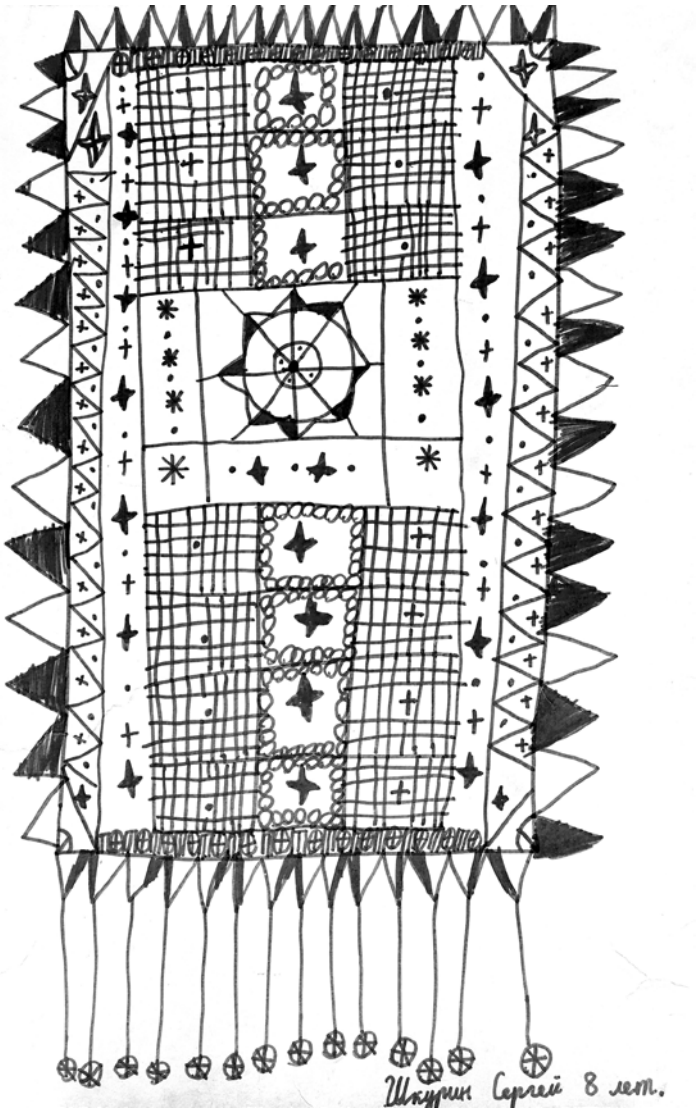

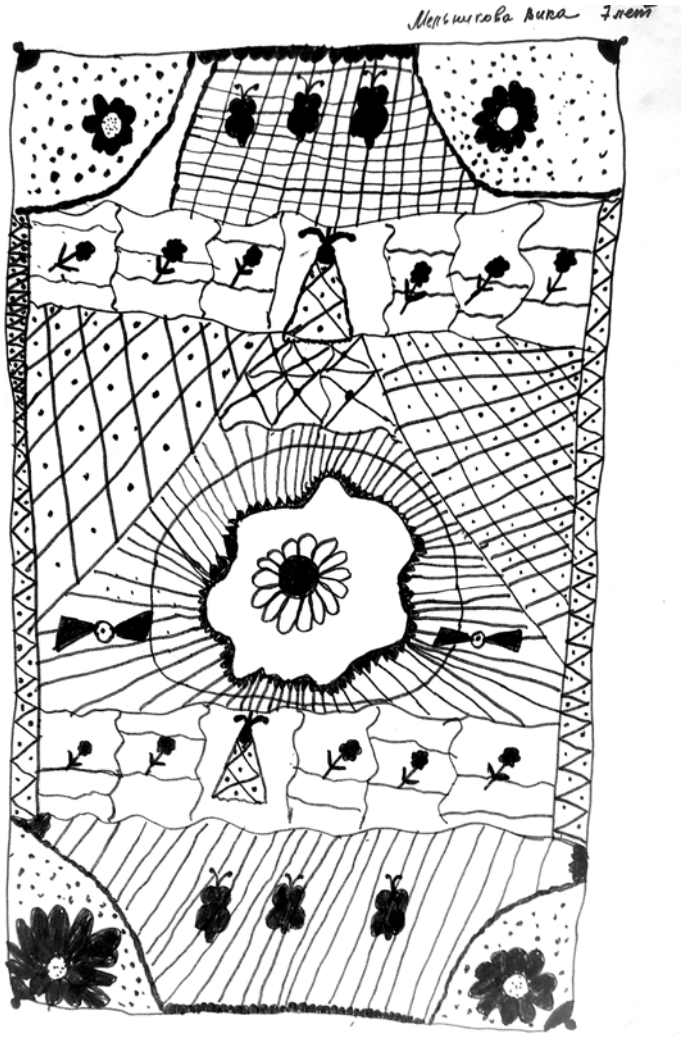

© Тарасенко Наталія

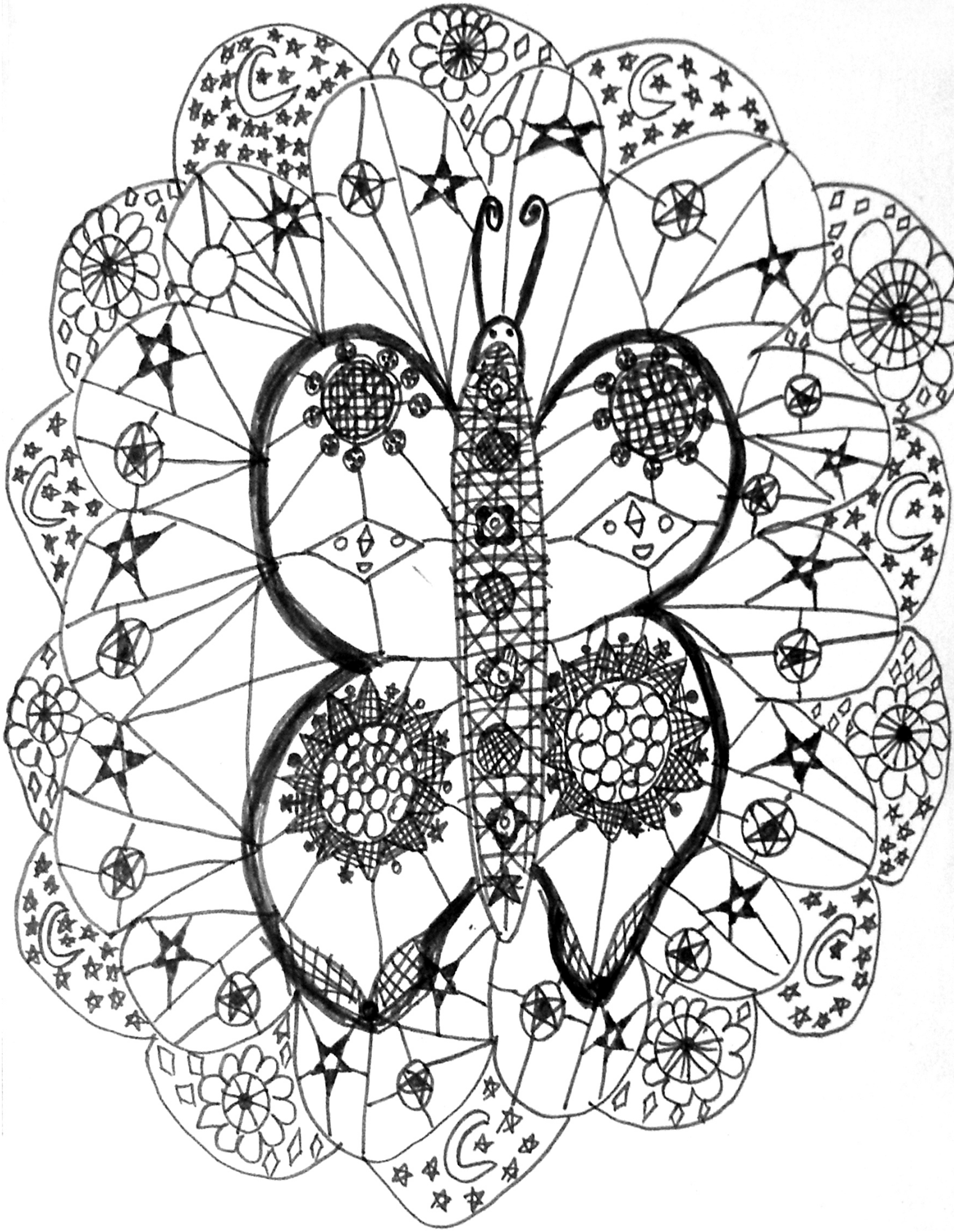

© Тарасенко Наталія

2. Архітектура

Казковий будинок, палац. Показати дітям твори світової архітектури різних епох. Звернути увагу на подібність та відмінність даних споруд та їх окремих елементів. Дати завдання намалювати казковий будинок, палац, замок.

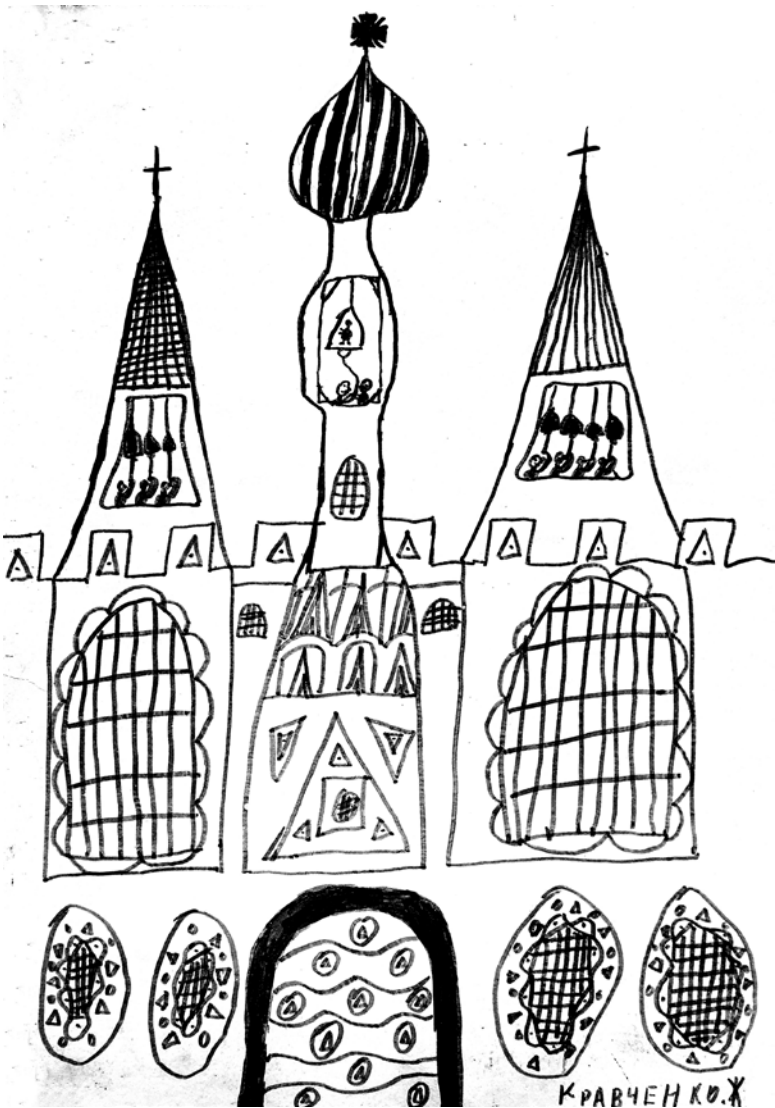
КРАВЧЕНКО

3. Звірі, птахи, комахи

Переглянути фотографії різних звірів, птахів, комах. Передати їх характерні особливості.

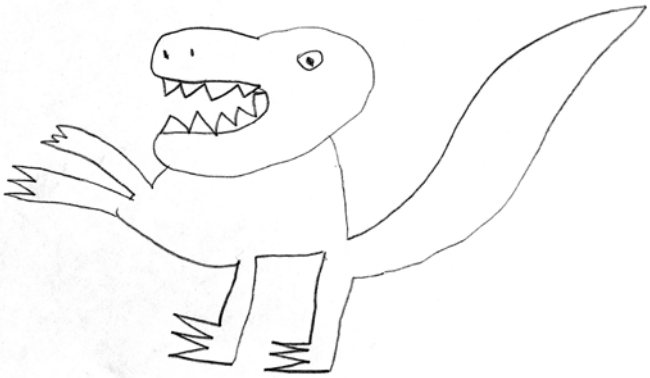

© Тарасенко Наталія

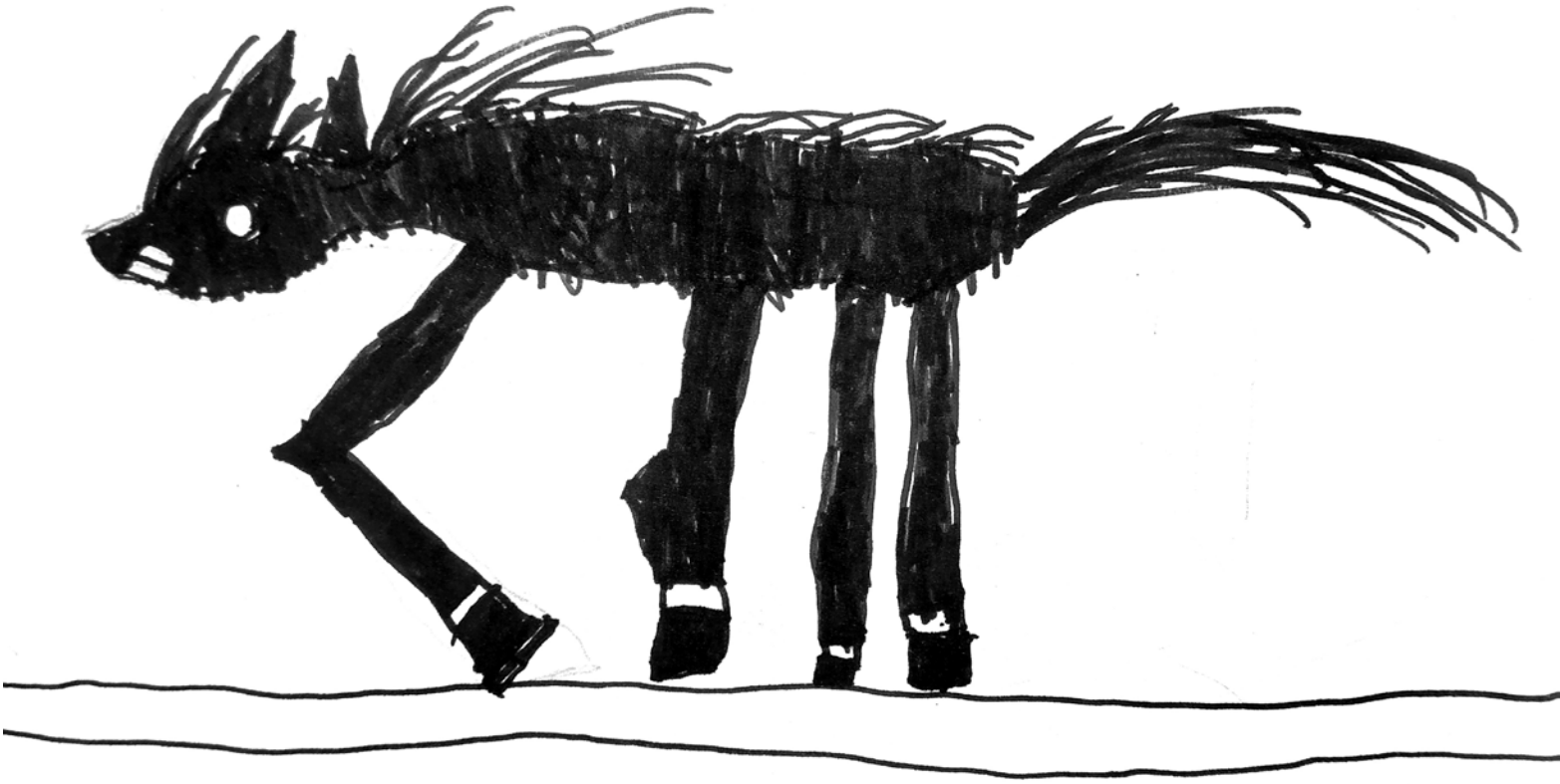

© Тарасенко Наталія

4. Фігура людини

Малюнки з натури фломастером.

5. Портрет

Спробувати передати характерні риси натурника. Робота фломастером.

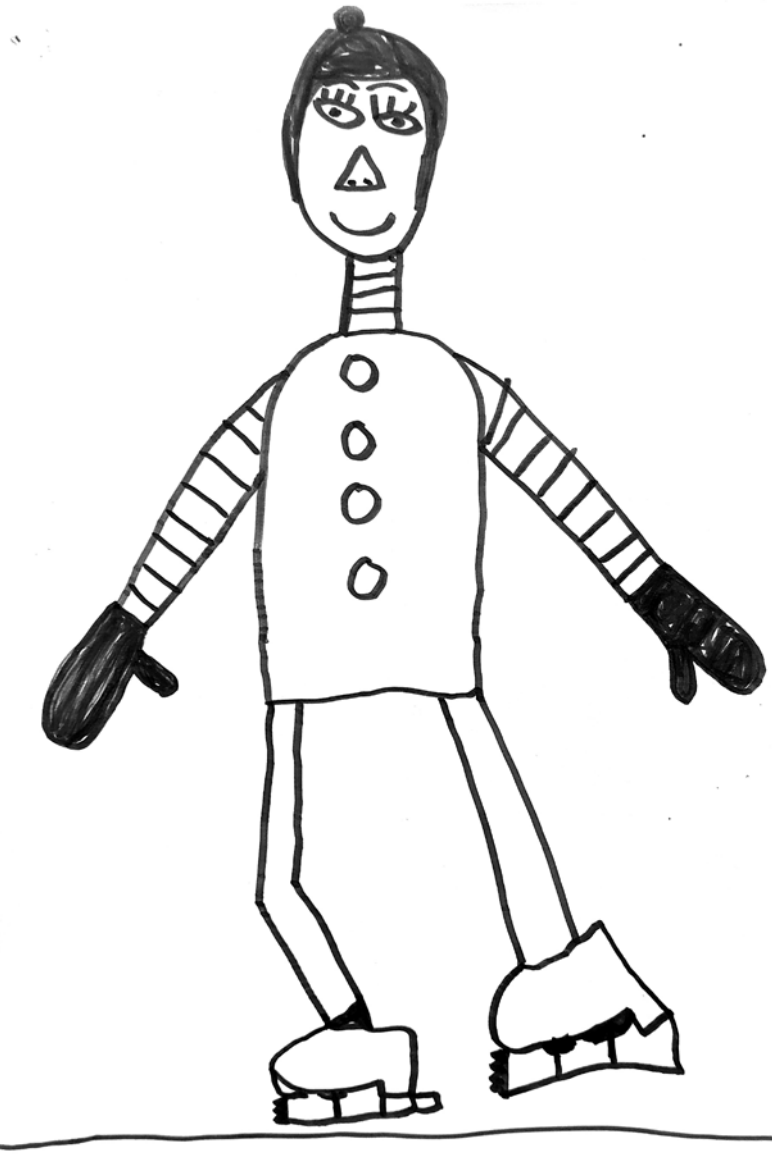

© Тарасенко Наталія

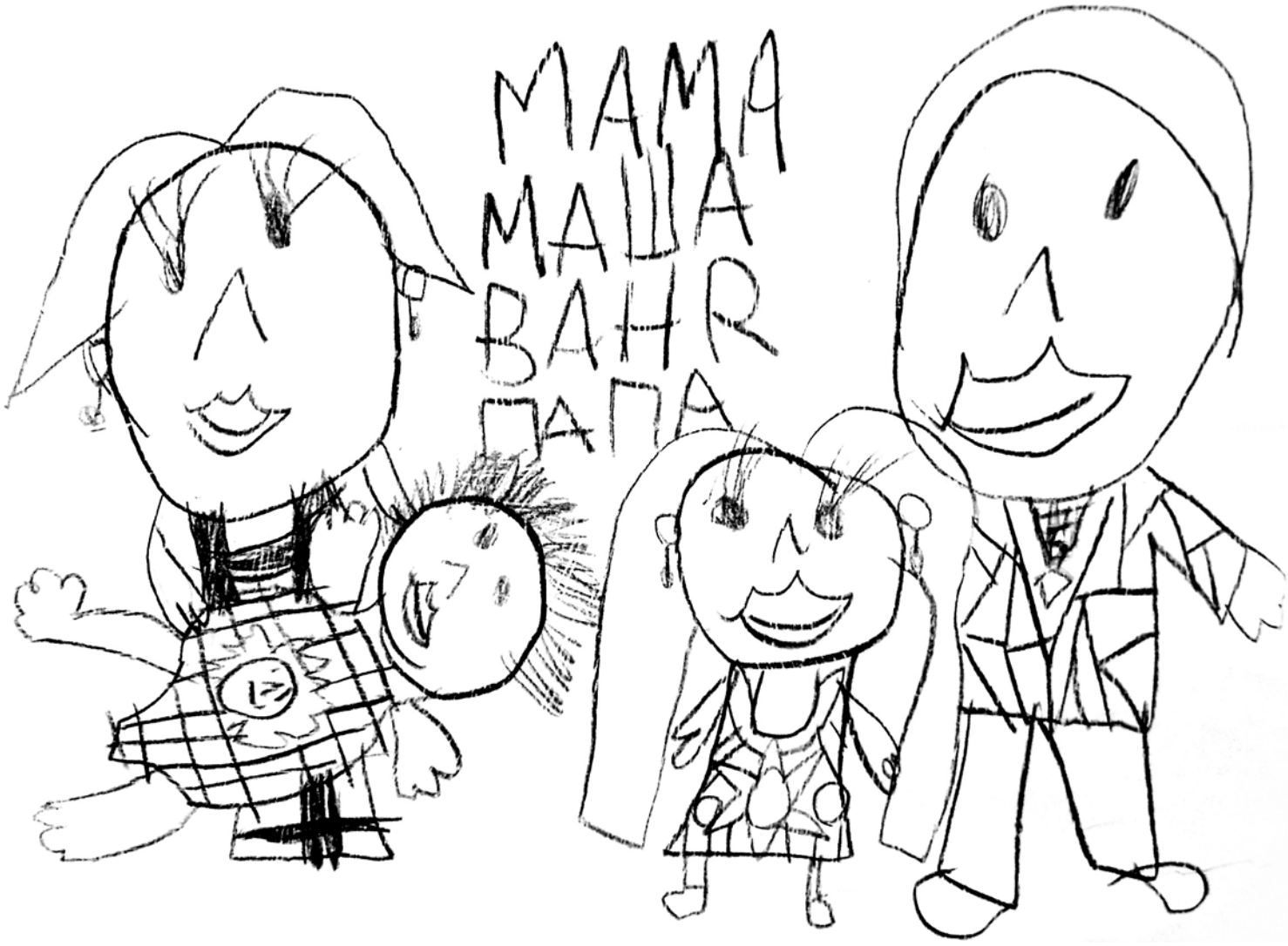

© Тарасенко Наталія

6. Тональні співвідношення. Штрих

Показати штрихи олівцем. Намалювати кружечки, квадратики і заштрихувати їх – одні темніші, інші світліші.

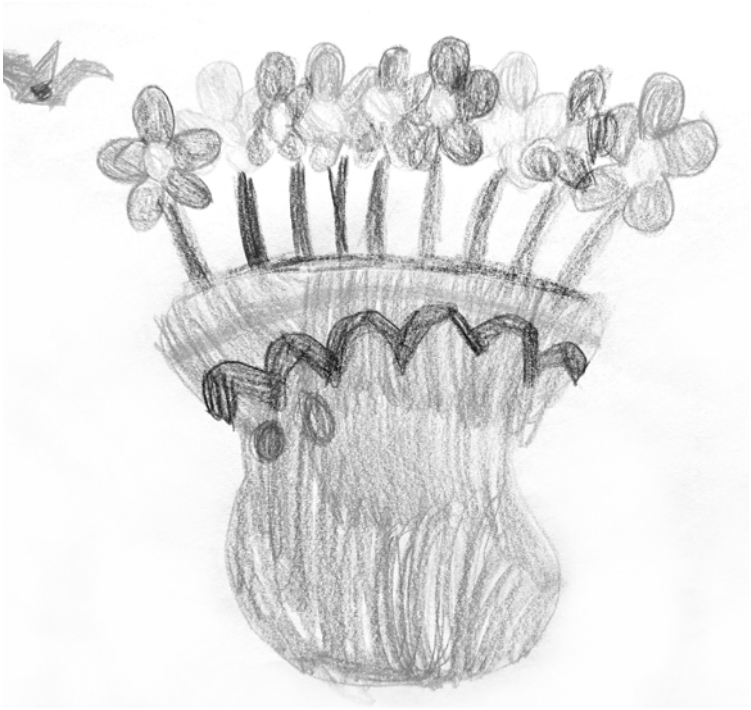

7. Натюрморт із предметів різних за світлотою

Поставити натюрморт із предметів, простих за формою. Передати в малюнку тональні відносини. Світлотінь, об'єм предметів дітьми цього віку, як правило, не сприймаються.

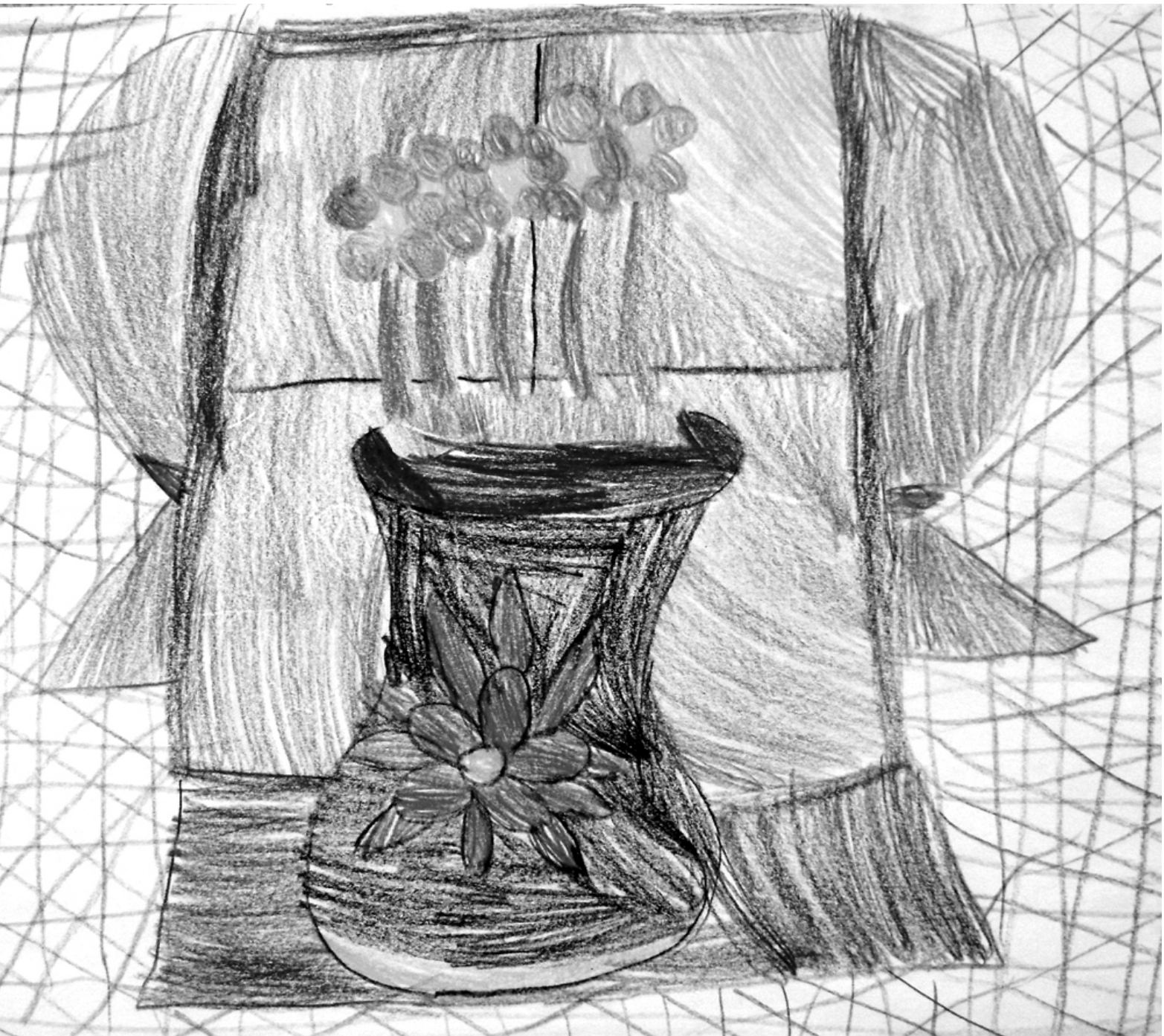

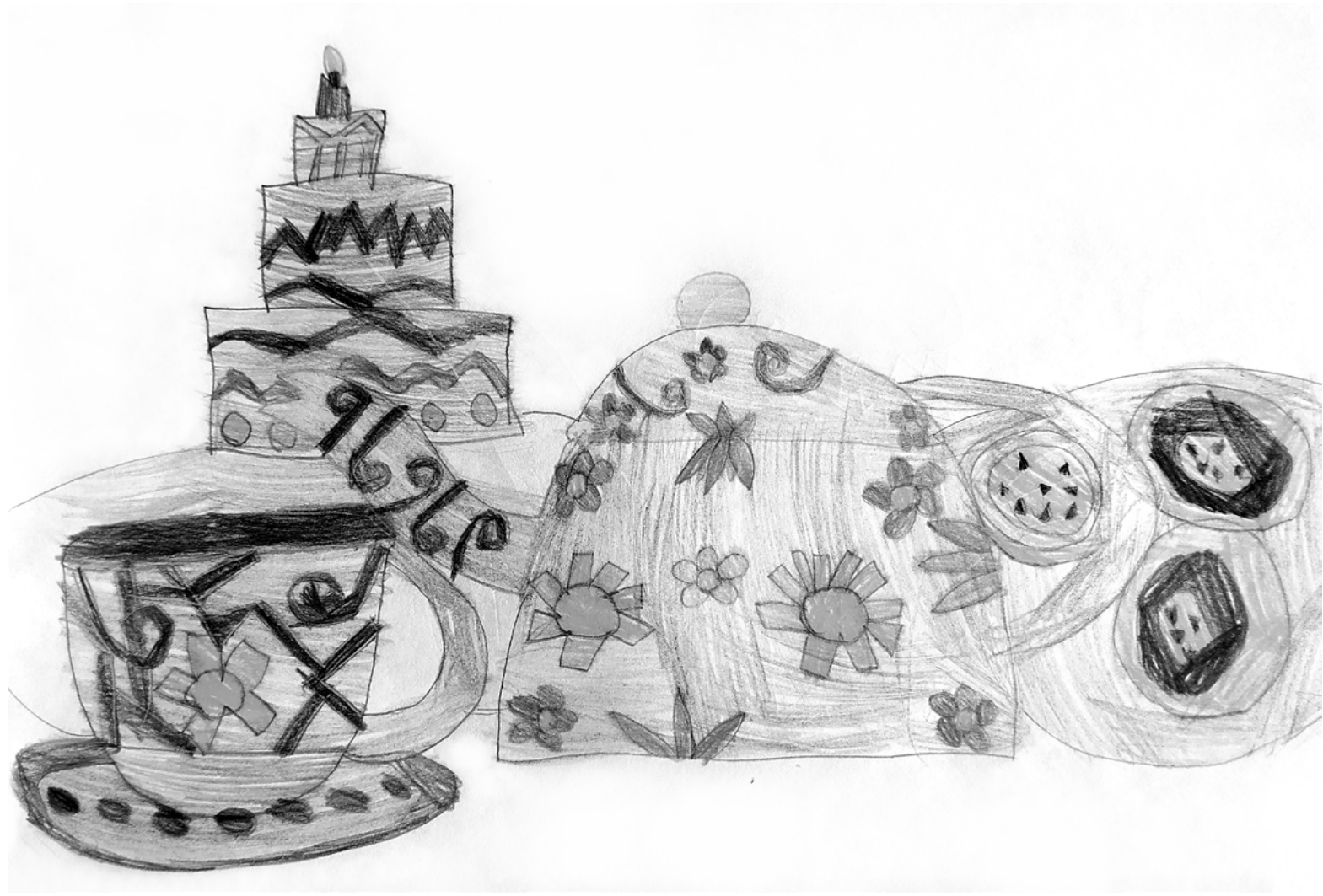

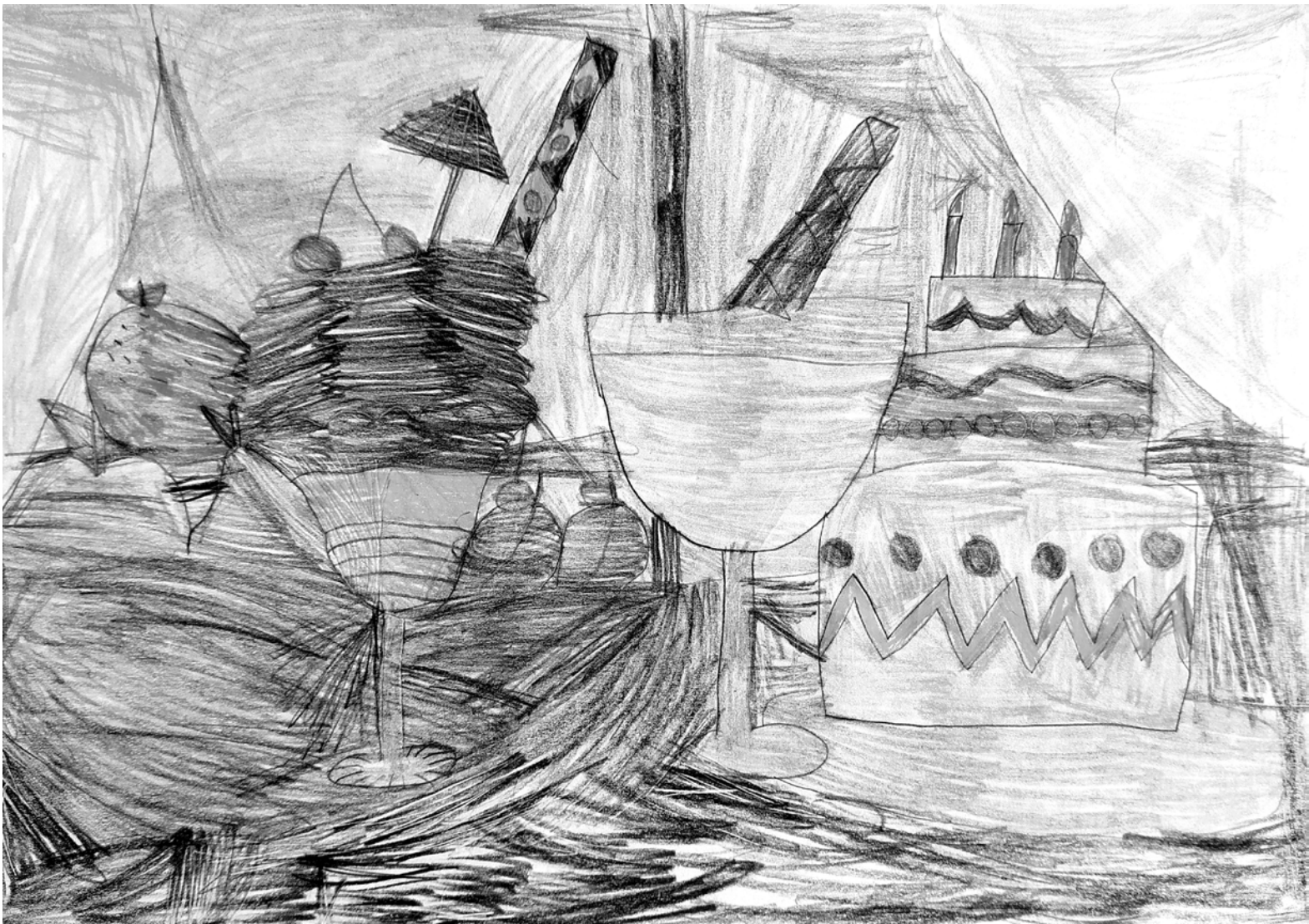

Вільна композиція

Обов’язково протягом року потрібно провести два-три заняття, де діти малюватимуть на вільну тему.

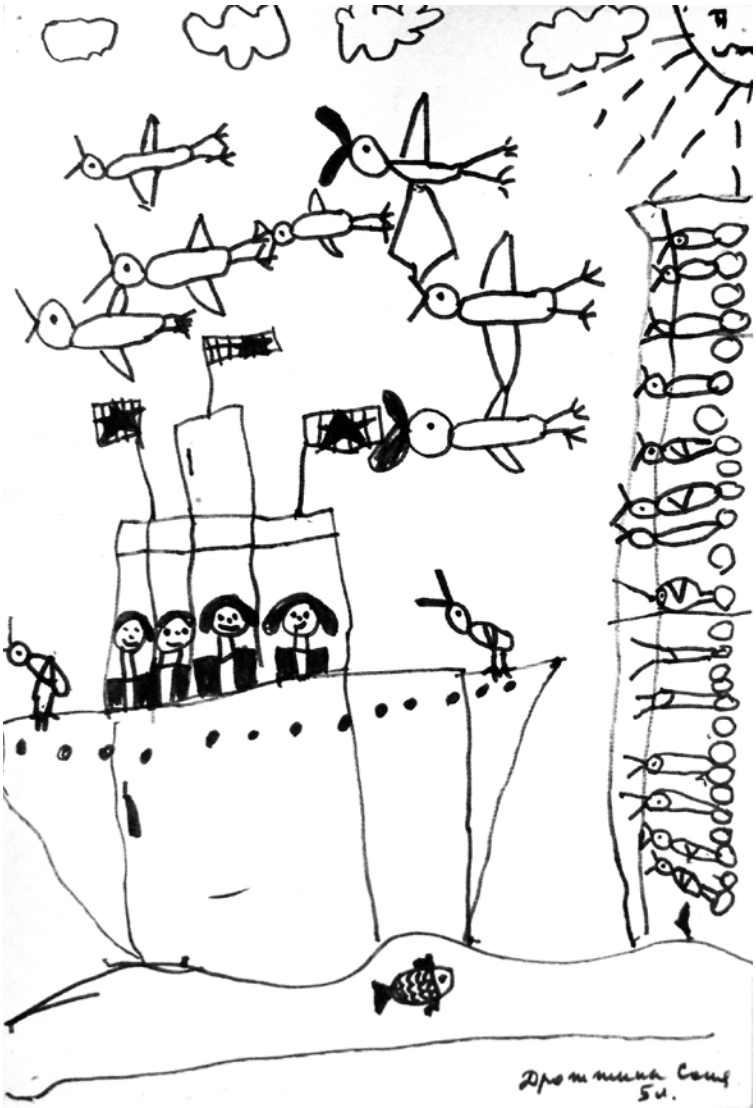

© Тарасенко Наталія

ЛІТЕРАТУРА

1. С. Левин. Ваш ребенок рисует. М., «Советский художник», 1979.
2. Б. М. Неменский. Мудрость красоты. М., «Просвещение, 1981
3. А. А. Мелик-Пашаев. Педагогика искусства и творческие способности. М., «Знание», 1981.
4. В. С. Мухина. Изобразительная деятельность ребенка. М., «Педагогика», 1981.
5. В. Н. Полунина. Искусство и дети. М., «Просвещение», 1982.
6. В. В. Курчевский. «А что там за окном». М. «Педагогика», 1985.